

EXPUNERE DE MOTIVE

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea Legii societăților nr. 31/1990 și a Legii contabilității nr. 82/1991, pentru instituirea unor măsuri privind societățile decapitalizate.

Legea nr. 31/1990 reprezintă cadrul general de reglementare al societăților, inclusiv sub aspectul cerințelor legate de nivelul lor de capital, precum și în ceea ce privește măsurile de menținere a acestuia.

Astfel, legea obligă societățile să aibă un nivel minim al capitalului social, stabilit în funcție de forma de organizare, respectiv:

- 90.000 lei, în cazul societății pe acțiuni sau al societății în comandită pe acțiuni;
- 200 lei, în cazul unei societăți cu răspundere limitată.

Analize efectuate de specialiști în cadrul grupurilor de lucru constituite la nivel național¹ au arătat că există un număr mare de companii din economia națională, care au capitalurile proprii negative sau valoarea acestora se situează sub limita reglementată de legea societăților. S-a constatat că o asemenea situație există de mai mulți ani.

Astfel, conform Raportului anual al CNSM pentru anul 2018, necesarul de recapitalizare pentru companiile care nu respectă cerințele referitoare la nivelul minim al capitalului propriu este unul important și a continuat să se majoreze și în perioada în care economia a înregistrat evoluții pozitive. În aceste condiții, stabilirea pachetului de măsuri necesare reducerii numărului companiilor cu deficiențe de capital trebuie să țină cont de numărul mare al acestora și de posibilele implicații asupra economiei.

Analizele efectuate la nivelul Grupului de lucru privind sănătatea financiară a companiilor, constituit în cadrul Comitetului Național pentru Supraveghere Macroprudențială (CNSM), au constatat următoarele:

a) *vulnerabilități structurale*, constând în:

- (i) persistența rezultatelor negative pentru un grup numeros de firme;
- (ii) calitatea precară a capitalurilor proprii; și
- (iii) numărul ridicat de firme cu capitaluri proprii sub limita reglementată sau inactive.

Spre exemplu, în anul 2016, un număr de circa 276 mii de firme (un procent de **44% din total**) au avut un nivel al capitalului propriu mai mic de 50 la sută din capitalul social, respectiv sub pragul stabilit de Legea societăților nr. 31/1990. Dintre cele 276 mii de firme, majoritatea au **capitaluri proprii negative**, respectiv 268 mii de firme (**97%**). Necesarul de recapitalizare pentru companiile care nu respectă cerințele referitoare la nivelul minim al capitalului propriu este estimat a fi de circa 156,8 miliarde lei (la decembrie 2016).

¹ Comitetul Național pentru Supravegherea Macroprudențială (CNSM), înființat în baza Legii nr. 12/2017 privind supravegherea macroprudențială a sistemului financiar național

În documentele elaborate de Grupul de lucru al CNSM se arată că aceste evoluții ar putea fi consecința unui comportament al firmelor îndreptat excesiv către optimizare fiscală, având implicații directe semnificative asupra competiției, alocării resurselor, contribuției la formarea valorii adăugate în economie, încasărilor bugetare.

De asemenea, o astfel de conduită de afaceri are ca efecte:

- fragilizarea bilanțurilor companiilor;

- limitarea accesului la finanțare, în special de la creditorii profesioniști, cu consecințe în menținerea unui grad de intermediere financiară printre cele mai mici din UE, dificultăți în rambursarea datoriilor către partenerii comerciali, buget și bănci. Evidențele din ultimii ani arată că firmele cu o situație economică precară au un rol important în distorsionarea disciplinei financiare, precum și existența unui număr mare de cazuri de insolvență/faliment, acestora corespunzându-le datorii către creditori, rămase neacoperite.

b) desfășurarea activității companiilor chiar și în condiții de decapitalizare, în absența unor măsuri legislative clare și cu aplicabilitate sistematică de remediere/îmbunătățire a sănătății financiare a acestora.

În acest sens, s-a constatat că majoritatea covârșitoare a companiilor cu capitaluri proprii sub limita de 50% din capitalul social continuă să-și desfășoare activitatea (doar 4% din totalul acestor firme se aflau în insolvență în luna mai 2017).

Conform datelor cuprinse în documentele elaborate de CNSM, acestea dețin 18,7% din activele totale ale companiilor nefinanciare, angajează 18,2% din numărul de salariați și reprezintă 43% din datoriile totale ale sectorului companii.

Potrivit Raportului anual al CNSM pentru anul 2018, subcapitalizarea unui număr semnificativ de companii, în principal pe fondul înregistrării de pierderi se constituie în factor de risc pentru stabilitatea financiară.

Sub aspectul măsurilor de remediere a fenomenului de subcapitalizare, legea societăților în vigoare prevede atribuții pentru adunarea generală extraordinară, care poate hotărî dizolvarea societății. Legea societăților nu cuprinde însă prevederi referitoare la competența administrativă în ceea ce privește urmărirea/monitorizarea entităților care se confruntă cu subcapitalizarea sau decapitalizarea sau la autoritățile cărora le revin competențe în ceea ce privește formularea și transmiterea către instanța de judecată a propunerilor de dizolvare a societăților.

În legea societăților sunt cuprinse prevederi referitoare la reconstituirea activului net, în cazul diminuării acestuia sub limita prevăzută de lege. Acestea au drept scop menținerea capitalului social și al activului net al societății.

De asemenea, potrivit prevederilor actuale cuprinse în legea societăților, nu se vor putea distribui dividende decât din profituri determinate potrivit legii.

Dividendele se distribuie asociaților proporțional cu cota de participare la capitalul social vărsat. O intervenție legislativă recentă² a introdus și posibilitatea repartizării trimestriale de dividende, pe bază de situații financiare interimare.

² Legea nr. 163/2018 pentru modificarea și completarea Legii contabilității nr. 82/1991, modificarea și completarea Legii societăților nr. 31/1990, precum și modificarea Legii nr. 1/2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 595 din 12 iulie 2018

În condițiile în care societatea optează pentru repartizarea trimestrială de dividende și, în același timp, împrumută acționarii, se accentuează efectul negativ asupra disponibilităților acesteia. Ca urmare, înainte de a se acorda acționarilor eventuale avansuri sau împrumuturi, se impune regularizarea sumelor distribuite anterior sub formă de dividende trimestriale.

Legea prevede, de asemenea, constituirea rezervei legale. Astfel, din profitul societății se va prelua, în fiecare an, cel puțin 5% pentru formarea fondului de rezervă, până ce acesta va atinge minimum a cincea parte din capitalul social. Potrivit legii societăților, în afara rezervei legale, prin actul constitutiv sau hotărârea adunării generale a acționarilor, se mai pot constitui și alte rezerve care pot avea orice destinație hotărâtă de adunarea generală.

Totuși, cu excepția rezervei legale care nu este distribuibilă, legislația în vigoare referitoare la societăți nu menționează expres elementele de capitaluri proprii care pot face obiectul distribuirilor sub formă de dividende generând dificultăți în aplicare.

Potrivit prevederilor cuprinse în legea societăților, repartizările/distribuirile de profit sunt condiționate de respectarea unui anumit nivel al capitalului. Astfel, conform art. 69 din Legea societăților nr. 31/1990, dacă se constată o pierdere a activului net, capitalul social subscris va trebui reîntregit sau redus înainte de a se putea face vreo repartizare sau distribuire de profit.

În practică s-a constatat că, în unele cazuri, atunci când societatea a înregistrat profit curent, dar avea pierdere contabilă reportată, a procedat la repartizarea integrală a profitului curent. În aceste condiții, în lipsa unei prevederi legale exprese, rezervele legale sau statutare nu sunt constituite la nivelul cerut de lege, sau pierderea cumulată rămâne ca pierdere reportată.

Având în vedere că la această dată nu există o prevedere legală explicită care să instituie obligativitatea acoperirii cu prioritate a pierderii contabile reportate, respectiv a constituirii rezervelor legale/statutare, în primul exercițiu financiar în care se înregistrează profit, cu ocazia propunerii de repartizare a acestuia, entitatea acordă prioritate dividendelor, în detrimentul acoperirii pierderii contabile reportate și/sau a constituirii rezervelor legale/statutare.

Potrivit prevederilor art. 237 alin. (1) din lege, la cererea oricărei persoane interesate, precum și a Oficiului Național al Registrului Comerțului, tribunalul va putea pronunța dizolvarea societății, în cazurile prevăzute de aceasta.

Lipsa de asumare a calității de „persoană interesată” pentru a cere dizolvarea societății în situația nerespectării prevederilor legii societăților poate conduce la perpetuarea situației existenței de societăți care înregistrează activ net sub limita prevăzută de lege cu consecințele precizate mai sus.

Legea contabilității nr. 82/1991 constituie cadrul general pentru contabilitatea tuturor entităților din România.

Potrivit legii în vigoare, în aria de aplicabilitate nu sunt cuprinse explicit persoanele juridice străine care au rezidența fiscală în România iar acest fapt determină imposibilitatea obligării persoanelor juridice străine să asigure ținerea contabilității

la locul conducerii efective, adică în România. Consecința acestui lucru este imposibilitatea realizării de către administrația fiscală a unui control fiscal eficient în scopul stabilirii și perceperii impozitelor datorate României.

Referitor la rezultatul exercițiului financiar, prevederile în vigoare menționează că profitul sau pierderea se stabilește cumulat de la începutul exercițiului financiar. Rezultatul definitiv al exercițiului financiar se determină la închiderea acestuia.

Pentru cazul în care la sfârșitul exercițiului financiar se înregistrează profit, legea actuală conține prevederi referitoare la repartizarea profitului.

Atunci când exercițiul financiar se încheie cu pierdere, legea contabilității prevede sursele folosite pentru acoperirea pierderii contabile reportate, fără a se menționa expres modul de reflectare a acesteia în situațiile financiare anuale aferente exercițiului financiar în care a fost înregistrată.

Ținând cont de considerentele expuse mai sus, inițiativa legislativă vizează următoarele aspecte:

- Interzicerea acordării de avansuri sau împrumuturi acționarilor/asociaților – inclusiv în cazul în care aceștia reprezintă entități afiliate – la societățile care optează pentru distribuire trimestrială de dividende, până nu se regularizează sumele astfel distribuite în cursul anului.

- Clarificarea surselor din care pot fi distribuite dividende -menționarea explicită a elementelor de capitaluri proprii care pot fi distribuite ca dividende asigură o interpretare unitară a conceptului de „rezerve distribuibile/disponibile pentru distribuire”;

- Introducerea de prevederi exprese referitoare la acoperirea cu prioritate din profitul curent, a pierderilor contabile reportate și constituirea rezervelor prevăzute de cerințele legale sau statutare, înainte de distribuirea de dividende;

- Desemnarea autorităților cu competență în domeniul monitorizării entităților care se confruntă cu probleme financiare în raport cu nivelul legal de capital, respectiv Ministerul Finanțelor Publice – Agenția Națională de Administrare Fiscală și Oficiul Național al Registrului Comerțului;

- Prevederea expresă a unei soluții suplimentare la îndemâna societății la care activul net a scăzut sub jumătate din capitalul social, și anume conversia în acțiuni/părți sociale a creanțelor acționarilor/asociaților față de societate, rezultate din împrumuturi sau alte finanțări acordate de aceștia.

Inițiator,
Eugen Ovidiu TEBĂDOVICI
Senator